

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thronus Dei Maria Deipara

Spinelli, Pietro Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1696

Mulierum familiaritas, aspectus, colloquia, & cohabitatio diligenter
cavenda. n. 19.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46853)

sciplinarum scientia, tum etiam in spirituum rerum tractandarum prudentia, ut reliqui loci secundum Ignatium cum maxime venerentur, eique plurimum deferrent. quibus autem Dei illustrationibus, & consolationibus perfundi solitus esset, perspicue cernitur apud Ribadenciam loco citato. & in Commentario à se conscripto, in quem eas omnes quasi in ephemeridem retulit.

B. Stanislaus
Kostka.

B. Stanislaus Kostka Societatis Jesu, de quo plura cap. 35. diximus, illibatum conservasse virginitatis decus, quin etiam nullo mortali crimine se ipsum contaminasse tanquam certum, testatumque memoræ prodidit Franciscus Sachinus in ejus vita.

B. Aloysius
Gonzaga.

Idem de B. Aloysio Gonzaga ex eadem Societate IESU testatur Virgilius Ceparius lib. 1. vitæ ejusdem cap. 2. cum enim decimum circiter ætatis annum Florentiæ ageret, cuperetque vehementer aliquid Deiparæ gratissimum præstare; illud in mentem venit, ut illius exemplo coram ejusdem Virginis Annunciatæ Imagine, quæ in ea Urbe religiosè colitur, Virginitatem suam Deo in honorem Deiparæ voto consecraret, quam perpetuò custodivit, illudque singulari Dei beneficio est consecutus, ut toto vitæ suæ tempore nullum carnis motum, nullam obscenæ cogitationis imaginem passus sit. id quod sui confessarii, & præsertim Cardinalis Bellarminus juratus testati sunt.

S. Carolus
Borromeus
virginianus
in cultu
præclaris-
simus.

S. Carolus Borromeus Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis, nostra memoria Præsul verè Apostolicus, de quo plura cap. 35. inter cætera virtutum ornamenta, virginali integritate floruit, quod multis testimoniis perspicue ostendit Joannes Petrus Jusfanus in ejus vita lib. 8. cap. 22. qui ejusdem historię lib. 1. cap. 3. & 4. illud quoque memoria prodidit, cum varijs Satanæ tentationibus, quibus per improbas mulieres ejus pudicitia insidias moliebatur, fortiter obstinuisse, etenim cum Atone suæ ditionis oppido olim adolescens commoraretur, impudicæ mulieris in suum cubiculum à quodam è suis domesticis immittæ per petulantiam strenue reiecit, ac respuit. Simile quid, cum postea in Cardinalium ordinem ascitus esset, fortitudinis, ac pudicitia exemplum edidit. Nam cum in villam quandam prope Romam ejusdem vini primarii ejus cognati rogatu

concessisset, quo tempore cubitum se recipere volebat, cujusdam sui cognati fraude clam introducit in cubiculum femina multiplici ornata compta, eumque ad flagitium pellicere parata, cujus procaciam vir sanctissimus è cubiculo sese ocyus proripièdo sapientissimè declinavit, in hospitem vero, à quo in tantum animæ discrimen cõjectus erat, iusta indignatione vehementer commotus, eo prorsus insultato tribus ante lucem horis è villa discessit. Ut verò virginitatis florem ad extremum usque spiritum integrum, illibatumque servaret, mulierum quarumcunque, quamvis sanguinis cognatione devinctarum, secreta sibi colloquia planè interdixerat. si quid autem necessario cum iis agendum esset, non nisi patentibus in locis, ac præsentibus viris duobus spectatæ gravitatis, & auctoritatis eas ad colloquia admittebat. Quamplurimos quoque ad virginitatem colendam, vel ad cœlibem vitam capefendam, sive in Religiosorum cœnobijs domibus, tum suarum cohortationum facibus accendit, tum & vitæ exemplo permovit. S. Mauriti sodalitatem ipse auctor instituit, in quam, qui perpetuum sibi cœlibatum indixissent, nomen darent suum; ut ea ratione ad hujusmodi vitæ institutum retinendum se mutuò juvarent, & majores in dies in spiritali via progressus facerent. Eo Præfule Societas sanctæ Ursulæ virgines complectens, quæ sub certis legibus vitam omni virtutum genere ornata in paternis ædibus traducebant, per universam suam Diocesim mirifice est propagata. Societas item sanctæ Annæ mulierum complurium viduarum eximia vitæ puritate sub peculiari quoque regula Deo famulantium eodem tempore vehementer floruit. Quos omnes puritatis integerrimæ fructus nostra ætas acceptos, referre debet purissimo, ac castissimo viro Carolo Borromæo, qui suis moribus, ac vitæ exemplo, quos in Christo nutrebat filios, ad cœlibatum, seu pudicitia laudem inflam-mabat.

MULIERVM FAMILIARITAS DIL- gener capenda.

A Dextremum, si quis rationem nosse desiderat, qua sancti Patres carnis tentationibus, quibus acriter impugnabantur, fortissimè resisterint, carnem propriam variis, & insuetis modis edomando,

Xxxx 3

Societates
ad virgini-
tatem, cœ-
libatum ve
colendum
à S. Carolo
instituta,

Quanam
ratione
sancti mu-
lierum cœ-
suetudinè
vitarint.

legat

legat eos, qui vitas Patrum, & sanctorum Confessorum conscripserunt, præsertim Palladium in historia Lausiaca cap. 17. ubi de S. Macario Alexandrino, & cap. 19. de Abbate Moyse Æthiope, cap. 26. de Abbate Pacone. Illud autem minimè est reticendum, sanctos puritatis studiosos magna severitate à mulierum consuetudine, & aspectu abhorruisse. Cum enim integerrimam corporis puritatem tueri conarentur, per Spiritus sancti unctionem edocti minime ignorabant, plurimum discriminis sibi ex hujusmodi mulierum consuetudine imminere; id quod complurium miserabilis lapsus abundè testatur; quivis enim de se ipso dicere debet illud Hieronymi epist. 2. & 22. *Nac sanctior sum David, nec Samjone fortior, nec Salomone sapientior, qui tamen omnes per mulieres decepti sunt, ac proinde quilibet sibi ab illis cavere debet.* Quod ipsum de mulieribus quæ castitatem profitentur, respectu virorum dictum intelligatur. Ut autem hoc, quod à mulierum consuetudine imminet periculum, sapienter declinemus, tria potissimum nobis cavenda sunt. Primum, ne oculos in mulieres colloquias, aut munusculis ultro, citroque missis, nos eis familiares exhibeamus. Tertium, ne cum eis, ejusdem domus cohabitatione utamur, quæ omnia brevissimè in hoc Tractatu Virginibus auctoritate, & exemplis confirmanda duximus.

MULIERES CVRIOSE ASPICIENDAS NON ESSE.

Mulierum conspectus vitandus.

ET quod spectat ad oculorum custodiam, Ecce ad eam nos graviter hortatur Sapiens, Ecclesiast. 9. his verbis: *Averte faciem tuam à muliere compta, & ne circumspicias speciem alicuiam propter speciem mulieris multi perierunt. & ex hoc concupiscentia quasi ignis exarsit: quod S. Job omnibus virtutibus præclare exornatus, ad vitandas, quas de mulieribus Satanas piis vitis inmittere solet cogitationes, quasi pacto cum oculis inito, se diligenter servasse profiteatur cap. 31. cum ait: *Peperigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virginibus: noverat enim vir sanctus, id quod postea Jeremias Propheta cap. 9. Ascendit, inquit, mors per fenestras nostras: ingressa est domes nostras, quod tunc evenit ex Grego-**

rio l. 21. Moral. c. 2. cum per sensus corporis (qui sunt veluti fenestræ, quibus anima exteriora respicit) concupiscentia veniens habitaculum invenit mentis. Sic Gregorius. Idem Jeremias Threnorum 3. *Oculus meus depradatus est animam meam in cunctis filiabus urbis meæ: hoc est juxta Gregorium loco citato, concupiscendo visibilia invisibiles virtutes amisit. inter sensus enim corporis per oculos peculiariter concupiscentia accenditur, ut propterea Christus Dominus cum dixisset Matth. 5. *Omnia, quæ viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mechatus est in corde suo: statim subintulit. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te, expedit enim tibi, ut percat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam.* qua metaphora ostendit Dominus, omnem videndi occasionem ad mulieres concupiscendas, non secus, ac que oculo præcipuo, id est, dextero eruto, poenitus resecandam esse. Adde illud Gregorii à Sanctis receptum: *Non esse curum videre, quod non est tutum concupiscere*: etenim, quemadmodum dixit Poeta, *Vrit videndo formina.**

Ejus rei exemplam in S. Benedicto conspici licet: is cum teste Greg. lib. 2. dial. c. 2. in spec. apud sublacum Deo in magna corporis auctoritate famularetur: vehementi tamen carnis tentatione à Satana est impugnatus, dum ad mentis ejus oculos, quamdam foeminam, quam aliquando viderat, reduxit: quam tamen tentationem extinxit, se nudum in spinarum, & urticarum aculeis volutando.

S. Bernardus verò adhuc in seculo degens, cum pudicitia cultor esset, (quippe qui aliquot mulieribus ejus castitatem oppugnantibus fortiter resistit,) adeo oculorum in aspiciendis feminis licentiam detestabatur, ut cum aliquando curiosius aspiciendo defixus in quandam oculos aliquandiu tenuisset, continuo ad se reversus in se ipsum ultor severissimus exarscit: Stagno quippe gelidarum aquarum, quod in proximo erat, collo tenuis insiliens, tam diu inibi permansit, donec peccati exanguis effectus, per virtutem gratia cooperantis etiam à calore carnalis concupiscentia totus refrigeruit. Hæc h. vitæ ejusdem c. 3.

Quocirca S. Hieronymus libro adversus Vigilantium in fine: *Monachus, inquit, sciens auctoritate fragilitatem suam, & vni fragile, quod portat, ter, & extimes offendere, ne impingatur, corrumpat, atque empla à*

Virgilium.

Exemplum S. Bened. Abbat qui ad carnis tentationes superandis se in spinas deiecit.

Exemplum S. Bern. qui in gelidâ aquarum stagnum est ingressus.

Sanctorum auctoritate.

mulierum conspectu recedendi. frangatur. Unde & mulierum, maximæque adolescentularum vitæ aspectum: & in tantum castigatorem sui est ut etiam, quæ tuta sunt, pertimescat. Et mox: Pergat ad Eremum, ne eum capias oculus meretricis, ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Deinde pluribus probat securitatem maximam in eo positam esse, ut fugiamus hujusmodi tentationes, ne vincamur, & ne à vicino serpente mordeamur. Sic S. Hieronymus.

Sanctus Augustinus in Epist. 109. quæ est Regula ipsius capite 21. Oculi, inquit, & si jactantur in aliquam feminarum, non figantur in illa. Nec dicatis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos. quia impudicus oculus impudici cordis est nuncius.

Chronica Ord. M. norum.

Et sanctus Franciscus, ut est in prima parte Chron. ejusdem libri 1. capite 23. hanc oculorum custodiam eleganti proposita parabola, sic persuadebat: Quidam Rex pius, ac potens, duobus nunciis ad Reginam missis, alterum, qui curiosius in Reginæ pulchritudinem intendere, ejusque formam post responsum redditum apud Regem, manifeste extollebat, tantquam impudicos oculos habentem è sua domo ignominiosè eiecit; alterum vero, qui propter oculorum modestiam, legatione sua Reginæ exposita, eam minime aspexerat, Rex honore affectum in cubiculo apud se retinuit. Ita S. Franciscus docebat sponsas Christi non esse aspiciendas. quod ipse adeo accuratè servabat, ut auctore S. Bonaventura in illius vita capite 3. dixerit aliquando socio, quasi nullam mulierem se cognoscere in facie; non enim securum esse putabat earum formarum intortus bauræ imagines, quæ possunt, aut edomitæ carnis refuscitare igniculum, aut pudicæ mentis maculare nitorem. Sic Bonaventura.

Exempl. S. Francisci de Assisio.

S. Dominicus, teste S. Antonino 3. par. hist. tit. 23. cap. 4. §. 12. ambulans per Civitates, & villas vix oculos à terra elevabat. ex incognito enim aspectu David 2. Reg. 11. cecidit; de quo Hieron. Epist. 22. David secundum cor Domini electus, & qui venturum Christum sancto sapere cantaverat, postquam deambulans super tectum domus sue, Bethsabee captus est nuditate, adulterio junxit homicidium.

Cæterum quanto pere Sancti mulierum conspectum declinarint, facile ex aliquot eorundem exemplis, quæ proferemus, licet conspiceret.

Abbas Joan. Urbis Lyco prophetico spiritu plenus erat, qui Theodosio Imperatori victorias de tyannis Maximo, & Eugenio prædixit, quemadmodum refert August. lib. 5. de Civit. Dei c. 26. is ex Palladio c. 39. quadraginta annis, quibus in spelunca fuit, mulierem non vidit: & quamvis maxime à Tribuno quodam viro primario enixè rogatus, ad se minime accedere permisit.

S. Arsenius, ut nobilissimæ, ac religiosæ cujusdam femine, quæ Roma in Egyptum usque ad eum vitendum, venerat colloquium admitteret, à Theophylo Episcopo Alexandrino persuaderi non potuit; cumque illa ad eum accessisset, & se ejus precibus commendasset, inreperit eam, quod esset ausa eo venire; adjecitque Deum magis oro, ut tua memoria de corde meo deleatur.

Narrat Cassianus collat. 7. cap. 6. Abbatem Paulum in Eremo, quæ Panephyli Civitati adjacet, tantam cordis puritatem assecutum, ut non tantum vultum femineum, sed ne vestimenta quidem sexus illius conspectui suo pareretur offerri. Is eum die quadam cum Abbate Archebio ad quandam ientorem pergeret, & casu mulieri obviasset, velocissimè iuga ad suum Monasterium rediit: nec ullis Archebio precibus ad ceptura iter revocari potuit. quod factum Cassianus zelo non secundum scientiam tribuens confestim ait, gravi paralyti usque adeo correptum, ut totius corporis motu, quin etiam usu linguæ, & aurium sit destitutus, & in cœnobium virginum delatus, ubi quatuor reliquos annos, quibus vixit, ab iisdem cibis, & potus ori ingereretur, & reliqua necessaria ministrabantur; cum jam ea paralyti se tangi pœna non sentiret: in ejusdem tamen puritatis testimonium, si de oleo, quod eum terigisset, ungerentur infirmi, illico cunctis infirmitatibus curabantur.

Martius verò Monachus in Campania in monte Marfico, ut refert S. Gregor. lib. 3. dialog. c. 16. ab initio suæ reclusionis decreverat, mulierem ultra non videre, ne tentationis incideret vitium; sed cum quædam audacter ad ejus specum prorupisset, & ille in oratione eiusque prostratus jacuit, quo ulque impudens mulier à fenestra cellulæ ejus saugata recessit, quæ eodem die, ut de monte descendit, vitam finivit, temeritasque suæ pœnas dedit. Ita Gregorius.

Rogentius de Provincia Provincie Ordinis

Abbas Ioan. Urbis Lyco.

Abbatia Pauli in Eremo Cassianus.

Impudens ejusdem zelus mirifica ultione puniuntur.

Ad ejusdem specum audacter accedens mulier reponit morte mulierum.

Fr. Rogerii
Ord. Min.
S. Antonini.

nis Minorum oculos adeo prudenter refrœnabat, ut quemadmodum refert S. Antoninus 3. par. hist. tit. 24. c. 9. §. 9 & habetur par. 2. Chron. lib. 4. c. 44. vix aliquam mulierem aspiceret in facie, etiam matrem suam vetulam, & devotissimam, quoniam inquebat *quamdiu homo facit, quod in se est, peccati occasiones fugiens, Deus quoque eum à malis preservat. At si peccati periculo se exponat, et præsertim in hoc, ad quod natura corrupta valde inclinatur, iustum esset, ut Deus eum propriis viribus quodammodo relinqueret.* sic ille.

Virgo quãdã S. Martini cõspicuum fugiens ab eodẽ commentatur.

His atextenda est Virgo illa præclarissima, quæ teste Severo Sulpitio in secundo dialogo de vita S. Martini cap. 21. ne à sancto quidem Martino tanti nominis Episcopo se videri permisit, quam propterea S. Martinus miris laudibus extulit, quemadmodum infra sect. 7. uberius dicemus.

MULIERVM CONVERSATIO cavenda.

20.
Familiaritas cum mulieribus fugienda.

S. Francisci de Assisi doctrina ex Bonavent.

Quod si mulierum aspectus viris spiritibus ad servandam corporis castitatem tantopere est cavendus, quanto magis iisdem omnino fugienda est cum illis familiaritas, & inutilis conversatio? quod erat secundum ex iis, quæ cavenda esse præposuimus. quare S. Franciscus, ut verbis utar B. Bonaventuræ cap. 5. vitæ illius, mulierum familiaritates, colloquia, & aspectus, qui multis sunt occasio ruinæ, sollicitus evitari jubebat, asserens per huiusmodi debilem frangi, & fortem sæpè spiritum infirmari. Harum cogitationem evadere conversantem cum eis, nisi probatissimum virum tam facile dixit, quam juxta scripturam Prov. 6. in igne ambulare, & non comburere plantas. & mox: Asserebat etiam frivolum esse mulieris colloquium, excepta confessione, vel instructione brevissima, juxta quod & saluti expedit, & honestati, ex nimia securitate minus cavetur hostis, & diabolus, si de suo capillum potest habere in homine cito excrefcere facit in trabem ita S. Franciscus apud S. Bonaventuram. Idem Bonaventura in expositione Regulæ cap. 1. cum ageret de castitate, quæ in regula S. Francisci præscribitur: Præceptorie, inquit, interdixit Fratribus S. Franciscus in Regula omne suspectum contubernium, & quædam alia in eandem sententiam subjicit.

S. Dominicus teste S. Antonio 3. par. hist. tit. 23. c. 2. §. 1. in extremo vitæ monuit summopere vitandam esse familiaritatem, & frequentiam mulierum, maxime juvenularum, quæ etiam viriles animos emolliunt, & inclinant.

S. Thomas Aquinas tamen ab Angelis castitatis dono præcinctus, ex eo tamẽ tempore, quemadmodum scribit S. Antoninus 3. par. hist. tit. 2. c. 7. §. 3. mulierum aspectus, & colloquia, nisi necessitas, vel utilis occasio coegisset, ita vitabat, ut solet homo à serpētibus præcavere.

Et certè huiusmodi mutua, ac familiari cum mulieribus consuetudine, animus eorum etiam, qui vigeabantur fortes, sensim mollescit. quod sanctus Basilius lib. de vera virginitate sapienter monet his verbis: *Cum autem concupiscentia carnis paulatim pudorem excutit: ipsum quoque iudicium, & sanitatem mentis evertit.* Idem Basilius in Regulis fufius disp. interrogat. 33. docet in conveniendis sororibus, qui idonei ad visitandum eas iudicati fuerint, habitu necessar. o personæ, temporis, ac loci decoro, de rebus placentibus Deo ad necessariam corporum, & animarum curam pertinentibus agant, eosque non debere esse pauciores duobus ad vitandam suspicionem, neque plures tribus. Idem capit. 4. Constituit. Monach. fugiendas in primis præcepit cum mulieribus congressiones, & colloquutiones: prohibetque ad eas unquam accedere, nisi gravissima necessitas intercedat; & tunc non secus, atque ab igne ab iis cavendum esse, ad eum ut quam ocyllime nulla mora ab illis nos extricemus, & citat illud Prover. 6. *Abseondit quis ignem in sinu suo, & vestimenta non comburet.* sic Basilius.

Propterea Sanctus etiam Augustinus; *Sermo, inquit, cum mulieribus asper, brevis, & rigidus est habendus: nec quia sancte sunt mulieres: idè minus cavendum est ab eis: quoniam sanctiores, eo magis alliciunt, & mox: Cedros Libani, & gregum Arietas sub has species corruisse vidi, de quorum casu non magis præsumebam, quam Gregorii Nazianzeni, & Ambrosii: fuge ergo laqueos mulierum.* Ita Augustinus apud sanctum Bonaventuram ex Regula Novit. capit. 11.

Nec solum apud Bonaventuram citantur verba hæc Augustini de sermone Aspero, & brevi cum mulieribus, verum etiam apud Carthusianum de vita Curatorum art. 65. & S. Antoninum 3. par. tit. 16. c. 1. §. 10.

Verum

Dominici doctrina ex S. Antonino.

S. Thomas Aquinas tu exemplum ex S. Antonino.

S. Basilius doctrina.

Hieronimi
monita.

Verum audiamus hac de re sanctum Hieronymum, qui sæpè, & graviter agens de custodia virginitatis, & castitatis, privata cum feminis colloquia, & munuscula benevolentæ causâ reprehendit in primis lib. contra Vigilantium: *Quid facit Monachus, inquit, in cellulis feminarum? Quid sibi volunt sola & privata colloquia, & arbitros fugientes oculi? in Epistola verò secunda ad Nepotianum: Hospitiolum, inquit, tuum, aut raro aut nunquam mulierum pedes terant. & mox: Si propter officium clericatus aut vidua visitetur, aut Virgo, nunquam domum solus introcas, solus cum sola secedis, & absque arbitro, vel teste non sed eas. Crebra munuscula, & sudariola, & sassa, & vasa, ori applicitos, & oblatos, ac degustatos cibos, blandasque & dulces litterulas sanctus amor non habet, Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias, & lepores, & risu dignas urbanitates, & ceteras ineptias amatorum in comediis erubescimus. in seculi hominibus detestamur: quanto magis in Monachis, & Clerico. & in fine Epistolæ: Officii tui est non solum oculos castos servare, sed & linguam. Nunquam de formis mulierum disputes nec quid agatur in alia domo domus alia per te noverit. & Epistola quarta: Formam, inquit, nomen tuum noverint, vulgum nesciant. hæc tenus Hieronymus.*

Sanctus Ambrosius libro 1. Officiorum cap. 20. cum mulierum commercia, & inutiles visitationes Clericis cavendas monuisset, subiicit: *Quam multas, inquit, etiam fortes illecebra decipit? quanti non dederunt errori locum, & dederunt suspicioni? cur non illa tempora, quibus ab Ecclesia vacas, lectioni impendas? Cur non Christum revisas, Christum alloquaris, Christum audias? quid nobis cum alieni domibus? una est domus, qua omnes capit. Illi potius ad nos veniant, qui nos requirunt, sic Ambrosius,*

• S. Bonaventura de fugiendo mulierum confortio sæpè agit: nos aliqua ex eo decerpimus. Is ergo in Speculo discipline part. 4. cap. 4. ubi de disciplina à religiosis in hospitio servanda: *Mulierum, inquit, tam propinquarum, quam aliarum cautè societatem declinent, earumque familiare nimis obsequium, & tactum omnino refugiant. Quando religiosus cum muliere sedet, aut loquitur, manus suas occultare, & à se retrahere debet: quas etiam quancumque cum personis extraneis loquitur,*

simul iunctas, & velut invicem colligatas, vel alias religiose decet habere & infra: Nunquam mulierem quantumcumque sibi affinitate conjunctam, si ve sororem, si ve nepem, quantumcumque pueriles osculentur: etenim quasi transiuntur feminis exhibenda est accessio, quasi fugitiva. Tutus est non posse perire, quam juxta periculum non perisse, de nocte si per domos hospitii ad necessaria exeunt, simul siquidem, & cum lumine, ut filii lucis eant: loca, que periculi, vel suspicionis materiam dari possunt, cautè declinent: nec soli cum muliere in loco huiusmodi vel ad horam morentur? & narrat periculum cuiusdam; quod nos infra ex eodem afferemus. Idem Bonaventura de informatione Novit. cap. 38. monet ne cum aliqua muliere singularis contrahatur familiaritas, etiam si religiosa sit, & sancta: ut declinetur periculum temptationis carnalis, tum infamie, & suspicionis, quam alii concipiunt, præsertim magnam generat inquietudinem cordi talis privata affectio.

Et in regulis Novit. cap. 11. docet, mulieres fugiendas, sicut serpentes, & nunquam cum eis sine necessitate esse loquendum, nec aspiciendam earum faciem. Vide eundem Bonaventuram de reformatione Novit. cap. 13. & in sexto processu religionis cap. 16. ubi de septem indicis amoris carnalis, & cap. 37. & sequentibus, ubi de castitate.

S. Antoninus 3. part. tit. 16. cap. 1. §. 10. ex Humberto in expositione regulæ occasionales recenset, quibus amor carnalis erga mulieres, & mulierum ad viros augetur, quæ ad hæc capita revocantur, ait enim sic: *Prima occasio est accessus ad eas sine causa urgente & sine modestia. Secundo frequentatio cum eis. Tertio familiaritas ex multa, & privata locutione, & ad huiusmodi familiaritates præcidendas, prohibentur monachi (18 q. 2. cap. pervenit) facere sibi commatres, quod Glossa intelligit levando à sacro fonte. Quarto munuscula, & dulces litteras mittere. Quinto respectus earum. & hæc quidem omnia S. Antoninus egregie probat, ad quem Lectorem remittimus: nos brevitatæ studio ea omittimus.*

Et certè mulierum conversationem viris religiosus plenam esse periculi, ipsæmet Satanas castitatis hostis per os Energumeni fateri coactus est, quemadmodum refert S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 7. §. 3. & cap. 9. §. 4. ubi cum scripsisset fratres minores celebrasse

Yyy quod-

Cap. per-
venit 38.
p. 1.
ubi Gloss.

Dæmonis insidæ per os Energumæni pat-facta.

quoddam generale capitulum : dæmoniacus ille, dæmones quoque contra eos celebrare sua capitula, testatus est his verbis : Nam tali, inquit, die in tali monte debent innumerabiles dæmones contra eos congregari, ut subversant Ordinem fratrum Minorum, & quasi per obliquum ad transgressionem votorum deducant : contra Paupertatem quidem per adificiorum sumptuosas superfluitates, & curiositatem : contra Castitatem per mulierum familiaritatem, & insilenti-um juvenum receptionem : contra Obedientiam per Principum familiares conversationes, & opinionum varietates. hæc apud S. Antoninum locis citatis.

4. Reg. 4. Elifai Propheta cautela in agendo cum mulieribus.

Cæterum quam cautè cum mulieribus agendum sit Elifæus Propheta præclarissimus 4. Reg. 4. egregium nobis reliquit exemplum. Is cum frequenter transiret per Sunam, & ad quandam mulierem magnam diverteret, quæ cœnaculum ei extruxerat, & reliqua cubiculi utensilia ad ejus usum paraverat; quædam tamen die mulier illa, & si ab eo vocata esset, & stetit coram ipso, minimè tamen per se, sed per puerum suum locutus est ei, quæsititque quidnam vellet, ut pro ea faceret: cumque intellexisset à Gezi, eam prole carere, iterum vocandam curavit, eique Filium Dei nonime præ-nunciavit, quæ stetit ante ostium, nec ausa, quamvis esset ejus hospita, S. Prophetæ cubiculum ingredi, ut intelligamus, quo studio vir sanctus à mulierum confortio abhorrebat.

Elias Abbas castitatis dono insignitur.

Hinc est, quod nonnulli, quos aliqua pietatis necessitas cum mulieribus agere cogebat suæ fragilitatis consciis, remedium à præpotenti Deo enixè posebant. Talis fuit Abbas Elias apud Palladium in Lausiana sect. 32. Is ex suis bonis virginum Monasterio extracto ad trecentas congregavit, eisque necessaria ministrabat, quas sæpe audire, & ad concordiam inter se revocare opus erat: hæc occasione tentatione pullari cepit: cum verò biduum jejunus per solitudinem erraret, & à Deo sibi hanc eripi tentationem quo Virginum curam gerere posset, impensè oraret, per quietem vidit se à tribus Angelis eunuchizari, quare in posterum per 40. annos, quibus supervixit, omni libidinis affectu cor ejus caruit, hæc ex Palladio,

Cononi Presbytero carnis tentationes à S. Io. Bapt. autinguntur.

Talis fuit Presbyter nomine Conon Alexandrinus in Prato spirit cap. 3. qui ad baptizandum deputatus, cum hoc Sacramentum mulieribus ministraret, scandalizabatur, atque ideo ex Monasterio abscedere volebat; cui aliquo-

ties S. Joannes Baptista apparebat dicens: *Tolle leva, & persevera, ego te ad hoc bello liberabo:* sed cum puella quædam ex Perside, ut baptizaretur, advenisset, Presbyter non poterat præ-tentatione eam nudam oleo sancto inungere, ideo sumpta Melote recessit, cui S. Joannes Baptista obviam factus, dixit: *Reverte ad monasterium tuum, & hoc te bello liberabo:* at ille, non revertar: *soties enim mihi istud bollicatus es, nec fecisti:* tunc S. Joannes sedere cum fecit & amoto vestimento, signavit eum ter signo crucis sub umbilico, dixitque: *ci volebã te pro hac pugna mercede donare: sed quia vis auferri à te hoc bellum, mercede autem hujus operis carebis* Reversus Presbyter baptismi ministerio alios annos duodecim vacavit tanta tranquillitate animi, & copiosis; ut cum mulieres baptizaret, nullum ultra motum carnis sentiret. hæc ex Prato spirituali.

S. Gregorius ejusdem rei tum perutile S. Equitii Abbatis documentum in 7. dial. cap. 4. tum memorabile S. Ursini Presbyteri exemplum in 4. dial. cap. 11. litteris consignavit: cum enim S. Equitius in juventute carnis incentivis agitaretur, & à Deo optimo assiduis precibus remedium quæret, nocte quædam ab Angelo eunuchizari se vidit, ex quo tempore sicut vins ante præterit, ita etiam cœmisis præesse cepit, nec tamen discipulos suos admonere cessabat, ne se ejus exemplo in hac re facile crederent, & casuri tentarent donum, quod non accepissent. S. verò Ursinus Presbyter ex tempore ordinationis suæ, presbyteram suam hoc est uxorem, quam ante habuerat ut fororem diligens, sed quasi hostem cavens, ad se propius accedere nunquam sinebat, ab eaque ad extremum usque vitæ spiritum sibi communionem funditus familiaritatis absciderat, de quo fusius infra sect. 8. ex Gregorio 4. dial. cap. 11.

Et quidem sancti viri, ut illicita facilius caveant, etiam à licitis abstinent, & ut reliqua omittam, certè exemplum S. Niceti Episcopi Lugdunensis, quod ad rem nostram facit, tacitus præterire non possum. Is teste Gregorio Turonensi in vitis Patrum cap. 8. & recitatus à Surio tom. 2. die 2. Aprilis, castitatem purissimam adeo carè servabat, ut ipsum Gregorium Turonensem octavum annum agentem suis ulnis suscipiens manus in dumento ita concluderet, ut infantiles Gregorii artus non contingeret; quem etiam scribit loca, in quibus suspicio luxuriæ esse poterat, cautè refugisse.

S. Lu-

Stabile exemplum S. Equitii Abbatis.

Ursini Presbyteri castitatis.

S. Niceti Episcopi studium tucunda castitatis. Greg. Turonens.

S. Ludovicus
Episcopus
matris et
iam oscu-
lum repu-
diavit.

S. Ludovicus Episcopus Tolosanus Ordinis Minorum, auctore Alvaro de planctu Ecclesiarum, quem refert S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 4. §. 1. & Suiusius ejus vita tom. 4. cum Neapolim venisset, & Regina ipsius mater more Gallico eum osculari voluisset, faciem suam, ne oscularetur avertit: *Quoniam, inquit, & si mater mea, tamen es Gemulior, quam servo Dei non expedit osculari.*

Sed jam exempla aliquot commemoremus qui ex mulierum conversatione magnum suae salutis disformen subierunt, vel in peccatum turpiter lapsi sunt.

Jacobus de
Viriaco
Cardinalis
ab inordi-
nato amore
B. Lutgardis
precibus libera-
tus.

Jacobus de Viriaco doctrina, & sanctitate insignis, postea Cardinalis, & Episcopus Achenensis concionandi gratiam à Deo adeptus, religiosam quandam mulierem aegrotam, non quidem turpi, sed tamen plus satis humano amore prosequabatur, eratque illi consolandæ ita assidue intentus, ut prædicationis munus segnetè negligeret. At B. Lutgardis vinculum cordis ejus, & machinas diaboli in spiritu sentiens, cum multis lacrymis Dominum pro eo deprecata est; sed cum orando nihil proficeret, & de hoc quodam modo conquereretur, Dominus ad eam: *Homo iste, pro quo oras, ea conatur, qua sunt contraria precibus tuis.* Illa verò magnis vocibus oravit, ut eum etiam non volentem liberaret, statimque ille omnino liberatus, Deo & ejus famulæ gratias egit, tumque apertis oculis sensit periculum, quod antea humano carcatu amore videre non potuit. hæc Thomas Cantuariensis in vita B. Lutgard. lib. 2. apud Suium tom. 3.

Huc spectat lapsus carnis ejusdam fratris in quodam molendino, quò scemine accedebant, de quo S. Bernardus consultus à quodam Abbate, ubi multa in epist. 79. de poenitentia eidem fratri injungenda disseruisset, subinfert: *De molendino, inquit, in quo conversi custodientes feminarum pati coguntur frequentiam, si tibi creditur, unum è tribus fiet: aut feminarum accessus omnimodis à molendino prohibebitur: aut molendinum, cuiuscumque extraneo, & non conversis custodiendum committetur: aut idem omnino molendinum relinquatur.* hæc Bernard.

Maria S. Abrahamii inelyti Eremitæ ex fratre neptis cum septennis parente orbata ad eum adducta in exteriori cella collocata esset, per fenestram in medio utriusque cellulæ ad perfectionem ab eodem instituebatur: cumque viginti annos in abstinentia, & vitæ sancti-

tate patuo convixisset; quidam nomine dumtaxat monachus, pretextu ædificationis ad beatum virum concedere solebat, sed potius cum ea colloqui cupiens, insidias ad unum usque annum illi tendebat, donec inventa opportunitate, eam decepit, quæ aperta janua egressa à virginitate purissima elapsa est, quo scelere perpetrato, quamvis dolore maximo perculsa in desperationis tamen caliginem incidit, quare ad aliam civitatem migravit, ubi in quodam diverforio biennio meretricis vitam egit, quo elapso à S. Abrahamio patuo diligenter quaesita, & inventa, arte quadam, & consilio (quod S. Ephraem fusè persequitur) ad Christi castra est revocata, & in interiori cellula reclusa, cilicio induta in summa humilitate animi, planctu, ac lacrymis persistit, se ipsam assiduis vigiliis, arctissimisque abstinentiæ laboribus conficiens usque ad extremam vitæ finem, quæ omnia idcirco referenda existimavi, ut intelligamus eam, si falsi illius monachi aspectum, atque verba prudenter declinasset, nunquam tantum flagitium perpetraturam fuisset. hæc omnia S. Ephraem in vita S. Abrahamii tom. 3. suorum operum, quæ etiam recitat ex Metaphraste Suium tom. 2. die 16. Martii, quo die S. Abrahamii dies in Martyrologio recolitur.

DEI SERVO CAVENDVM NE
sine teste cum muliere loquatur.

Porrò si qua necessitatis causa agendi cum mulieribus intercedat, illud viro spirituali puritatis studioso, (præsertim si religiosam vitam sit amplexus,) in primis cavendum est, ne in loco solitario solus sine teste cum sola colloquia ratione ulla misceat, id quod sapienter monent Basilii, Ambrosii, Hieronymus, Bonaventura, & alii locis citatis: & in Decreto dist. 81. cap. In his omnibus, (sive caput illud sit ex 7. Synodo, quemadmodum ibi citatur; sive ex octava, quemadmodum in plerisque notatur, ejus tamen sententia ex cap. 33. regul. disput. S. Basilii desumpta videtur.) in eo igitur capite sic habetur: *In omnibus observare convenit, ut certus quis (id est ex Glossa is ad cuius spectat officium) & certo tempore, & certo loco, certis personis, vel apparere Clericus, vel loqui debeat mulieribus, ut excludatur omnis nefanda suspicio, certè solum, & ad solam accedere nullo religionis ratio permittit sic ibi.*

tam ab eodem ad poenitentiam revocatur.

22.
Cum muliere sola non loquendum.

Cap. in his omnibus dist. 81.

S. Gregorii
doctrina.

S. Gregorius libro 10. epist. 22. quibusdam monachis Constantium Monachum in Abbatem petentibus, assensum præbere noluit, inter alias rationes: *Quia, inquit, idem Constantius ad monasterium, quod in Piceni Provincia situm est, solus pergere sine aliquo fratrum suorum præsumpsit, ex qua ejus actione cognoscimus, quia si sine teste ambulat, rectè non vivat.* sic Gregorius.

S. Thomas Aquinas, auctore Ferdinando Castillo 1. part. histor. Ordinis Prædicatorum lib. 3. cap. 37. dicebat Religiosum sine oratione esse militem sine ense; & Religiosum, qui solus discurrit, esse dæmonium solitarii.

S. Augustinus in regula cap. 19. præcepit binos incedere, & manere in loco, ad quem accedunt: *Quando processeritis, inquit, simul ambulate: cum veneritis, quod uti, simul stete.* hæc ibi. quod S. Augustinus egregie servabat teste Possidio in ejus vita cap. 26. ibi de eo hæc habet: *Si forte ab aliquibus fæminis, ut videretur, vel salutaretur, rogabatur, nunquam sine clericis testibus ad eas intrabat, vel solus cum sola unquam est locutus, nec si secretorum aliquid interesset, hæc Possidius.*

De S. Ludovico Episcopo Tolosano Ordinis Minorum S. Antoninus 3. part. histor. tit. 24. cap. 4. ante §. scribit in hæc verba: *Castitatis amor etiam a puero adeo mentem ejus affectavit, ut mulierum consortia vitaret, quod excepta matre, & sororibus, solus cum sola nunquam loqueretur.* hæc S. Antoninus.

VITANDAM ESSÈ CVM MVLI-
RIBUS COHABITATIONEM.

23.
Cur cum
mulieribus
non sit
cohabitandum.

DEnique, ut aliquid dicamus de cavenda his, qui servandæ castitatis studio tenentur, cum mulieribus in eadem domo cohabitatione, quod erat tertium a nobis pertactandum; illud principio recolendum, quod Spiritus sanctus monet Eccles. 42. his verbis: *In medio mulierum noli commorari, de vestimentis enim procedit tinea, & a muliere iniquitas viri.* Quocirca sacri Canones severe id Clericis interdixerunt; quæ de re libet ex sacro Concilio Nycæno primo canonem tertium afferre, qui refertur 32. cap. *Interdixit, & sic habet: Interdixit per omnia magna Synodus non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, vel alicui omnino, qui in Clero est, liberè subintroductam habere*

mulierem, nisi fortè aut matrem, aut sororem, aut amitam vel eas tantum personas, quæ susceptionem effugiant. sic ibi: ad hunc canonem spectasse videtur Basilius cum in epist. 17. in additis, Paregorio Presbytero septuagenario noluit permittere habitantem secum habere mulierem: Nos, inquit, nec primi, nec soli Paregorio sancimus non debere mulierculas cohabitare viris; lege canonem à sanctis Patribus nostris in Nycæna Synodo constitutum qui manifestè interdixit, ne quæ mulierculam subintroductam habeat; & infra: *Ejice igitur illam ex ædibus tuis, & trade in monasterium, sit illa cum virginibus, tu inter viros ministra.*

S. Hieronymus Epist. 2. de vita Clericorum. Ne sub eodem, inquit, tecto cum mulieribus manseris, nec in præterita castitate confidas; nec sanctior David, nec Samsonie fortior, nec Salomone potes esse sapientior. sic Hieronym. qui in Epist. 47. luculenter de vitando suspecto contubernio egit, unde periculum, vel fama vel pudicitia imminet.

S. Augustinus, ut est apud Possidium in ejus vita cap. 29. nullam sceminam intra domum suam conversari, aut manere permisit, ne germanam quidem sororem viduam, quæ Deo serviens multo tempore usque ad obitum præposita ancillarum Dei fuit: similiter & filiarum Patris, atque fratris, quæ Deo patiter serviebat, contubernium, familiaritate inque vitavit; quippe qui diceret, & si de sorore, & neptibus nulla esse posset mala suspicio, tamen eæ, quæ cum illis necessariò manent, vel ad eas veniunt, scandalum infirmioribus, & tentationem iis, qui cum Episcopo manent, afferre possunt. hæc Possidius.

Et sanè non desunt exempla complurium, qui hoc salutare monitum negligentes, se in grave animarum suarum discrimen coniecerunt; celebre est illud exemplum Andree Fundani Episcopi apud sanctum Gregorium lib. 3. dial. cap. 7. Is quamvis virtutibus, & sanctitate fulgeret, sanctimoniam tamen quamdam in Episcopo habitare permisit, certus de sua, ejusque continentia; ex qua occasione dæmon in eo tantam carnis tentationem commovit, ut specie illius illectus nefanda cogitaret, & semel in terga ejusdem fæminæ blandiens alapa daret, cum verò nocte quadam apud Apollinis delubrum in conventu malignorum spirituum, unus ex eis gloriaretur se ad id Episcopum instigasse; Judæus, qui hoc

S. Basili
doctrina.

Andrea
Episcopi
Fundani
honestam
etiam cum
muliere
familiaritas
dæmonis
placere potest
visum
dæmonis
offensa.

audiebat, & videbat, cuncta Episcopo insequenti luce narravit: quod ille agnoscens prostratus prostratus se in orationem dedit, moxque de suo habitaculo non solum eandem sanctimonialem; sed omnem etiam foeminam, quae in ejus illic obsequio habitabat, expulit; Apollinis templum B. Andreae Apostoli repente oratorium fecit; Judaeum baptismo lustravit; suoque exemplo nos docuit, quantum periculi viris spiritualibus ex mulierum cohabitatione imminere.

Monachus qui daemone sub mulieris specie hospitiis non denegavit ab idem est deceptus.

Monachus quidam ex narratione Abbatis Joannis Urbis Lyco, qui Theodosio victorias praedicabat apud Palladium secl. 4to degebat in spelunca in solitudine, & in orationibus, ac virtutibus profecerat. Is ex occulta quadam suae vitae instituti superbia elatus, aditum daemone aperuit, qui assumpta mulieris specie errantis per solitudinem, intravit in speluncam, perstititque quod jam nox esset, ibi quiescere; quod cum annuisset, & de errore percunctaretur: illa inter narrandum blanda; ac fallacia verba insinavit, & ad amorem pelliciebat, mutuo ridendo, ac subridendo; deinde contrectat illi manum, genas, & cervicem, tandem cum miser ille jam tentatione captivus tentaret habere eum ea consuetudinem, illa: xelamans velut umbra evanuit. Multorum autem daemonum risus in aere exauditus est clamantium: *Qui se exalvat, humiliabitur.* At ille cum totum diem in lamentatione transigisset de sua salute desperatus, (quod non debuit) in mundum reversus est. haec ex Palladio in Lausaeta. quod si daemone sub mulieris specie de cella expulisset, nec blanda colloquia cum eo habuisset, ad tantum scelus nequaquam lapsus foret.

Simile exemplum de Macario Romano.

Huic affine est illud, quod in prima parte libri, cui titulus est Vita Patrum, de Macario Romano narratur. Is prima nuptiarum die sponsam intactam relinquens in solitudinem se contulit, cui daemone post aliquod tempus suscepta mulieris specie, sponsam se esse, quam ipse reliquerat, variis ambagibus simulans, in speluncam ab eo introductus, turpiter illosit. Verum divina gratia ad se reversus, poenitentia feverissima peracta, ad pristinam in divino obsequio tranquillitatem & alacritatem rediit. haec ex vitis Patrum. Hujus Macarii meminit Gratianus in decreto, cap. scripsit 27. quest. 2.

Jacobus Eremita, cujus vitam ex Metaphra-

ste ponit Surius tom. 1. die 28. Januarii in spelunca prope oppidum Porphyriam in Palestina, quindecim annos in magna sancti exegit: quo tempore muliercula quaedam ex impia Samaritarum secta ad eum illaqueandum submissa importune petebat, ut se in eam exciperet, ne a feris, quod jam nox esset, disciperetur. At ille primum renuit, miseratione tandem permotus eam introiit, quae dolorem cordis simulans, rogabat sibi eam corporis partem cruce ab ipso signari; qui sumpto oleo sacro identidem Crucis signum dextera manu in loco doloris imprimebat: sed ne a daemone deciperetur sinistram manum igni, quem accenderat admovit, ita ut digitorum compages combusta deciderent, ex quo mulier compuncta Episcopo Civitatis cuncta narravit, ab eoque expulsis omnibus Samaritis sacrum baptismum suscepit, & ad virginum Monasterium est missa. Jacobus vero miraculis clarebat: quare ut hominum auram declinaret, procul inde ad quadraginta millia discessit, & annis triginta in quadam spelunca est commemoratus. cum autem daemone in eujusdam divitis filiam ingressus S. Jacobum nominatim appellaret, eadem puella a parentibus (qui multo labore eum invenerant) ad ipsum est adducta, a qua precibus daemone exegit. Verum parentes, cum timerent ne daemone in illam reverseretur, ipsum rogant, ut puellam apud se biduum retineat, qua ibi relicta, domum remigrant; sed cum solus cum sola versaretur, quamvis ad multam senectutem pervenisset, adeo libidinis facibus est incensus, ut suae exercitationis, & laborum, quos quinquaginta annis pro Christo ad eum usque diem susceperat, oblitus, puellam vitaverit, vitiatamque res evulgaretur, n' effecerit, cujus corpus in fluvium projecit, sed Christi gratia ad se reversus, ad poenitentiam constitit. Verum iterum desperatione exagitatus ad saeculum redire constituit, a quodam tamen fratre, cui occurrit in via, in cellam adductus, sua omnia scelera ei patefecit, ab eodemque de spe veniae, ac divina misericordia prolixè admonitus discessit via, quae in saeculo m. ducebat. In itinere vero in sepulchrum ad speluncam figuram factum, ubi plurima erant mortuorum corpora, ingressus, ossa illa in unum angulum congestit, & obliterata sepulchri janua, genuflexus Dei misericordiam implorare coepit; ibique cum nemine conversatus, rursus obiit.

Jacobi Eremitae exegit in agendo cum mulieribus castela. Surius.

Eundem postmodum cum muliere habitantem de mon ad fluxum, ac homines perduxit.

Idem post peccantem decennio poenitentiam miraculis clarebat.

neminem allocutus, in lachrymis, gemitibus, & multa compunctione decem annos constanter transegit. bis in hebdomada olera, quæ prope sepulchri ostium erant, colligebat, ex quibus, quantum satis esse putaret, sumebat. Sed cum magnus pluvie defectus in ea regione esset, post multa jejunia, preces, & supplicationes, misericors Deus, vim pœnitentiæ ostendere volens, bis Episcopo Deum metuenti revelatum est, virum illum, qui in sepulchro morebatur, suis ad Deum precibus mala omnia ab illa Regione avertere posse, ad quem cum Episcopus se vel cum Clero, & iterum cum Clero & populo accessissent: tandem ab eo, qui se indignum pronunciabat, ut oraret, impetravit, oratione factâ illico pluvia magna est consecuta. cujus diei memoria quotannis ibi celebratur. Exinde ægroti plurimi ad eum accurrentes oleo sacro inuncti sanabantur. Eodem anno Jacobus quintus, & septuagesimū annum agens migravit ad Dominum, ejus corpus in eodem sepulchro est depositum: postea Episcopus sacram ædem ad sepulchrum ædificavit, ejusque reliquias illuc transtulit, ubi multi curantur, ejusque festum tota Civitas & finitima regio quotannis recolunt. In Martyrologio Romano ad diem 28. Januarii ejus memoria præclaro elogio adnotatur.

Simile exemplum de Joanne Garino.

Huic Jacobo attexere possumus Joannem Garinum, cui idem serè contingit. Is enim cum in Monte Serrato vitam sanctitate conspicuam duceret, filiam Comitum Barcinonensium à spiritu immundo suis precibus liberavit, eamque parentis precibus in sua spelunca ad paucos dies commoantem oppressit, oppressam jugulavit, & post septennium, quo tanti flagitii pœnas à se exegit, viventem invenit eo in loco, ubi postea celeberrimum Deiparæ templum cum adito cœnobio in Monte Serrato est constructum, quam historiam uberius profecuti sumus in Tractat. de Templis, ubi de Templo Montis Serrati egimus.

Martinianus Eremita mulieri hospitium præstans à demone decipitur.

Ad extremum Martiniani Eremitæ exemplum proferamus, qui, ut est apud Simonem Metaphrastem in Surio 13. Februarii tom. 1. à muliercula in cellam admissa deceptus, inde cautior factus, alterius scœminæ consortium admirabili quadam ratione effugit & sancto sine migravit ad Dominum. Martinianus igitur octodecim annos natus, relictis omnibus, in solitudine cujusdam montis prope Cæsaream Palæstinæ, annis viginti quinque Angeli-

cam vitam duxit, ac donum energumēnos, atque ægrotos curandi divinitus accepit. Verum meretricula quædam procax nomine Zoe ad vinum sanctum de industria decipiendum, in ejus speluncam vestibus laceris indura se contulit, & multis precibus, ne à bestiis devoraretur in exteriorē cellam admissa est; cum verò noctu vestibus elegantibus, quam secum in perâ detulerat, se ornasset, fallacibus ac blandis verbis, deinde manibus contrectatione, ut se in uxorem duceret, eidem ab interiori cella manē egredienti persuasit, omnibus suis bonis, quæ plurima esse jactabat, ei oblati; quare Martinianus jam de flagitio perpetrando cum ea agebat: sed cum aliqui benedictionis gratiā ad eum accedere solerent, ne in scelere deprehenderetur, quædam excelsa rupe circumquaque spectabat, num aliqui ad eum venirent; quod cum ageret divina gratia ad cor rediit, & arreptis sumentis aridis copiosum in cella ignem excitavit, detractisque calcis semel, atque iterum in eum insiliit, ubi toto corpore, & præsertim pedibus vehementer adustus in terram decidit, & secum ipse tartarei, ac sempiterni ignis acerbiter reputans à Deo errati veniam cum lachrymis petiit. Muliercula verò, quæ hæc spectabat, corde vehementer compuncta, ad ejus pedes prostrata, sibi ignoscere multis cum lachrymis petiit, & virgnum cœnobium in Bethlehē in ingressa, pane tantum, & aqua vitæ tantans admirabili vitæ austeritate duodecim annos exegit, ac demum sancto sine quevit. Martinianus verò septimo mense à plagis ultionis curatus, eò migrare decrevit, ubi nullam mulierem videre posset; quare à quodam nauclero in desertam insulam, ubi rupes angusta, excelsa, & terribilis erat, se deserendum curavit, ibique lætus sub dio super petra aestu torrebatur, algore verò concresecbat, ac Deum glorificabat, scripturarumque meditationi vacabat, atque ab eodem nauclero tertio quoque mense panem, & aquam accipiebat cum ramis palmarum, quos contexebat, & vendendos nauclero tradebat. Elapsis verò sex annis, navis quædam vi tempestatis ad petram allisa confRACTA est, vectoribus omnibus submersis præter puellam quandam speciosam, quæ viginti quinque annos nata in tabula evasit, & ad petram Martiani appulsa auxilium ab eo petiit, à quo ex aqua est educta. Verum ne cum ea habitaret discedere constituit, puellæ tamen suum panem, & aquam reliquit, monuitque ut

Idem ad pœnitentiā revocatus.

Eandem mulierem contrectantem fugientem Deo per aquam trahunt.

à nauclero, qui post bimestre tempus eò venturus erat, in suam Civitatem se deducendam curaret: quo dicto, mare signo Crucis obfignans, ac Deo se commendans, statim se in illud projecit, ubi à duobus Delphinis exceptus, in terram est delatus. Is verò reliquum vitæ tempus de Civitate in Civitatem sine virga, & pera migrando, quotidianis elemosynis à piis viris quæsitis vivebat, atque in hoc vitæ genere biennii spatio centum & sexaginta quatuor Urbes peragravit; tandem Atheus in templo super scamnum reclinatus, ab Episcopo, qui de ejus sanctitate divinitus erat præmonitus, benedictione percepta migravit ad Domidium. Puella verò illa nomine Photina in ea rupe Domino servire cœpit, & ubi nauclerus constituto tempore venit, inde recedere noluit, sed ab eo enixè petiit sibi aquam, & panem suppeditari, ibique exactis in ea exercitatione annis sex, sanctè obit: cuius corpus nauclerus Cæsaream Palæstinæ delatum, jussu Episcopi, cui rem omnem narravit, honorificè sepeliendum curavit. hæc ex Metaphraste, qui fusius rem omnem persequitur.

Ex quibus omnibus perspicuè constat quantum vel modica ejusmodi cum mulieribus sub eodem tecto cohabitatio, viro castitatis tuendæ studio sit penitus fugienda.

EXEMPLA VIRORVM, QUI PRO castitatis integritate tuenda: quamvis gravæ, & interdum ad mortem usque impugnat: strenuè tamen decertarunt.

SECTIO III.

23. **S**ED age dicamus jam de viris iis, qui non tantum in pace, hoc est, à nullo visibili hoste læcessu; verum etiam in bello, id est, ab aliorum impudenti procacitate ad flagitium importunè solliciti, castimoniam tamen decus divino beneficio fortissimè sunt tutati; & thesaurum istum castitatis, (ut verbis mar Apostoli) *in vasib. fictilibus*, hoc est, in fragili, terrenoque corpufculo, non minus acriter, & strenuè quàm cautè, prudenterque custodierunt, quod sanè non minus difficile, quàm gloriosum fuit, scitè enim à quodam pronunciatum novimus:

Passiones nostras ab extrinseco suo fore illatas quasi vim facere.

Notum est illud, quod D. Hieron. in vita D. Pauli primi Eremitæ, memoriæ prædicit, de

martyre quodam in persecutiōe Decii, & Valeriani, cujus animam callidus hostis jugulare volebat, qui in molli lecto blandis nexibus cōstrictus, ut meretricis se impudicè coniectans petulantiam vinceret, neque voluptas superaret, quem tormenta non vicerant, cœlitus inspiratus, præcisam moriu linguam in oculantis se faciem expuit, ac sic libidinis sensum, succedens doloris magnitudo superavit. hujus meminit Martyrologium die 28. Julii.

Martyr quidam linguam sibi abscedit ad libidinem coercendam.

Simile quid planè fecisse narra. ur Niceta martyr Nicomediensis: is post atrocissima pro Christi fide exhausta tormenta, à tyranno in strato vincus, contra impudicam mulierculam osculis & amplexibus ipsam ad turpitudinem provocantem, ut ea ratione ad manium Deorum superstitionem facilius traduceretur, in ejus faciem præcisam dentibus linguam projecit: sicque illa confusa recessit, ut videre est apud Petrum in Catal. Sancto. lib. 8. cap. 70.

Simile exemplum de Niceta,

Petrus de Natalib.

Sub persecutiōe quoque Diocletiani narrat Nicephorus lib. 7. cap. 13. Ascetem quandam, hoc est, Monachum, simili agone decertasse, cum enim ejus fides in Christum innumeris tormentis expugnari nequaquam potuisset, in lecto ligatur, & a procaci muliere osculis, complexibus, & impudica attræctatione ad libidinem incitatur: is verò linguam dentibus præcisam in meretricis faciem expuit, sicque pudicitie victori extitit, & paulo post vitam martyri sigillo confirmavit. ita Nicephorus.

Simile exemplum de quodam Monacho martyre.

S. Pelagius martyr Hispanus ætate adolefentulus, cujus celebris memoria extat die 26. Junii in Martyrologio, ubi passus scribitur Cordubæ ob confessionem fidei jussu Abdarameni Saraënorum Regis. Is in tuenda pudicitia, plusquam virilem constantiam, & animi magnitudinem præ se tulit: cujus nobile certamen complures literis mandarunt, inter quos Ambrosius Moralis in addit. ad S. Eulogium, Vaseus in Chron. Hispaniæ, & noster Martiana lib. 7. de rebus Hispaniæ cap. 20. eujus verbis illud hoc loco referendum existimavi.

S. Pelagius martyr.

Martyr. Roman.

Cum in pugna, inquit, qua anno 920. magna animorum contentione, & strage ab Ordonio Legionensi Rege cum Abdarameno Cordubensium Maurorum Rege esset dimicatum, capti in prælio a Mauris Episcopi, Dulcidius Salmanticensis, Tudensis Hermogius, pacto pretio redempta libertas, dum aurum appenditur, obsides dati, pro Hermogio sororis filius Pelagius in ipso ætatis flore venustate eximia, barbari

Regis pro-